

The experience of European and other developed countries confirms that the systemic institutional environment for the implementation of the market circulation of agricultural land should be directed primarily to soil protection and land use optimization, together with a high level of subsidization of agricultural activities and development of rural areas.

The central link in land and mortgage lending should be the creation of the State Land Fund with the functions of a mortgage institution to carry out operations to refinance banks for the needs of mortgage lending, register mortgage loans, purchase from the banks mortgaged land provided for collateral, but about "objective reasons were not returned to the creditor.

As a result, these lands become state property and are subsequently used according to the established general rules for the disposal of state property and the concentration of land from one land user. The state allocates funds from the state budget and partly uses targeted loans from international financial institutions and other sources of funding for the redemption of pledged land for non-performing mortgage loans. It is proposed to ensure the allocation of the required amount of funds from the state budget for a partial reduction in the cost of mortgage loans is oriented toward the level of the cost of loans in the EU countries.

Key words: *land relations, financial and credit provision, credit mechanism, land resources, land reform, land mortgage.*

УДК 336.2.026

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

П. М. Боровик, кандидат економічних наук

В. В. Сліпченко, аспірант

О. С. Сіренко, магістрант

Уманський національний університет садівництва

В статті досліджені проблеми сучасного вітчизняного порядку справляння податку на додану вартість та запропоновані напрями його вдосконалення.

Результати дослідження показали, що основними напрямками вдосконалення порядку нарахування і сплати ПДВ повинні бути розширення повноважень фіскальних органів щодо перевірок достовірності сум податку, заявлених до відшкодування та підвищення рівня відповідальності працівників фіскальної служби за їх результати, посилення відповідальності платників та їх посадових осіб за незаконне декларування від'ємного значення об'єкта оподаткування з податку на додану вартість, розробка і запровадження понижуючих коефіцієнтів до сум задекларованого бюджетного відшкодування за результатами операцій з експорту сировини та низькотехнологічної продукції, посилення відповідальності платників ПДВ за реєстрацію фіктивних фірм, чіткіша координація дій податкових та митних підрозділів Державної фіскальної служби України з метою запобігання фіктивного експорту а також імпорту товарів за заниженими цінами, скорочення пільг з податку на додану вартість.

Ключові слова: *податкове регулювання, податок на додану вартість, податкові пільги, відшкодування ПДВ з бюджету, Податковий кодекс України.*

Постановка проблеми. Одним із бюджетоформуючих податкових платежів як в Україні так і в більшості інших країн є податок на додану вартість (ПДВ). Варто зазначити, що механізм справляння ПДВ не позбавлений багатьох недоречностей, що заважають виконанню даним податком його фіскальних та регулюючих завдань. З цієї причини, вітчизняний податок на додану вартість неодноразово зазнавав трансформацій. В той же час, навіть після кардинального реформування порядку нарахування і сплати податку на додану вартість, що відбулось в Україні шляхом прийняття розділу V Податкового кодексу, та внесення до зазначеного нормативного акту низки змін, ця податкова форма завдяки суттєвим недолікам механізму її справляння, залишається для вітчизняної системи оподаткування, без перебільшення, найбільш проблемною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто відзначити, що дослідженню проблемних питань нарахування та сплати податку на додану вартість присвячено праці провідних вітчизняних науковців, зокрема В. Андрущенка та В. Мельника [1, 7], М. Дем'яненка [4], Т. Єфименко, І. Луніної та А. Соколовської [5], А. Крисоватого і В. Валігури [6], Ю. Лупенка, Л. Тулуша і О. Прокопчук [8, 12, 14, 15] та безлічі інших дослідників. В той же час, з одного боку невирішені раніше проблеми справляння ПДВ, а з іншого зміни порядку його нарахування і сплати, що відбулись в Україні після прийняття Податкового кодексу та внесення до нього цілого ряду змін, вимагають подальшого вивчення проблемних аспектів нарахування і сплати цього податку, що й зумовило необхідність проведення даного дослідження.

Метою даної розвідки є критичний аналіз механізму справляння податку на додану вартість з ціллю обґрунтування напрямів його вдосконалення.

Методика досліджень. Для виконання поставленого завдання в ході проведення дослідження використано економіко-статистичні методи досліджень, зокрема монографічний метод, метод критичного аналізу, графічний а також табличний методи.

Результати досліджень. Із набранням чинності Податкового кодексу України (ПКУ) та внесенням низки змін до цього нормативно-правового акту, найбільш кардинальні з яких відбулись після прийняття Закону України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році», механізм справляння податку на додану вартість суттєво реформовано, внаслідок чого відбулось скороченням пільг з досліджуваного податку та зміна ставок цієї податкової форми [10, 11].

Варто зазначити, що ПДВ ще до реформування порядку його нарахування і сплати та й протягом останніх років забезпечував надходження значної частки доходів державної казни.

Зокрема, дані, наведені в табл. 1, демонструють, що ПДВ забезпечує формування близько 33–42 % доходів державного бюджету, що мобілізуються підрозділами Державної фіскальної служби (ДФС) України та 32–42 % доходів державного бюджету, що мобілізуються підрозділами ДФС в

Черкаській області а також від 32 до 41 % податкових надходжень держбюджету, що адмініструються ДПІ в одному з районів Черкаської області.

1. Частка ПДВ в структурі доходів державного бюджету України, %*

Регіон	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
По Україні	41,7	40,3	38,0	39,2	33,6	37,0
По Черкаській області	42,1	40,9	37,8	38,1	31,9	35,2
По одній з податкових інспекцій Черкаської області	40,8	38,2	37,8	38,2	32,2	33,7

Примітка. * – джерело: складено авторами за даними джерел [2, 3], а також, за даними обліку ДФС в Черкаській області та ДПІ в одному з районів Черкаської області.

В той же час, згідно з вимогами статті 200 Податкового Кодексу України (ПКУ) [10] та статті 7.7. Закону України «Про податок на додану вартість», що діяв в Україні до 2011 року [13], окремі його платники мають законне право на відшкодування з бюджету від’ємного значення об’єкта оподаткування з ПДВ. Передусім це відноситься до тих податкоплатників, які вивозять товари, роботи та послуги за межі України.

Внаслідок цього в Україну надходять валютні цінності, але, одночасно, експортерам, що є платниками ПДВ, відшкодовують з бюджету значні суми податку. Слід зазначити, що одним із наслідків дії статті 200 ПКУ, якою узаконено права платників податків, які мають від’ємне значення об’єкта оподаткування з ПДВ на відшкодування таких сум податку із бюджету та відповідної норми Закону України «Про податок на додану вартість» [10, 13], є штучне завищення окремими платниками розмірів податкового кредиту саме з метою отримання бюджетного відшкодування. Крім того, суми податку на додану вартість, заявлені окремими платниками до відшкодування та розміри самих відшкодувань з року в рік зростають, що свідчить про те, що проблема бюджетного відшкодування все більше заважає підрозділам ДФС України виконувати плани по мобілізації надходжень до бюджету держави [9].

Варто відзначити, що частка бюджетного відшкодування з податку на додану вартість у загальних надходженнях цього податку в Україні є досить високою (табл. 2).

2. Частка бюджетного відшкодування податку на додану вартість у загальних надходженнях ПДВ до держбюджету, %*

Регіон	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
По Україні	32,9	33,1	41,6	36,1	38,3	38,0
По Черкаській області	28,2	28,1	28,1	26,9	29,1	29,0
По одній з податкових інспекцій Черкаської області	16,3	16,5	16,8	16,1	16,9	15,4

Примітка. * – джерело: складено авторами за даними джерел [2, 3], а також, за даними обліку ДПС в Черкаській області та ДПІ в одному з районів Черкаської області.

При цьому, по Україні цей показник зріс з 32,9 % у 2011 рр. до 38 % у 2016 році, по Черкаській області – з 28,2 % до 29 % відповідно. В той же час, необхідно відмітити, що по досліджуваній податковій інспекції частка бюджетного відшкодування ПДВ у загальних надходженнях цього податку є вдвічі нижчою від значення цього показника загалом по Україні та по Черкаській області, але за досліджуваний період теж суттєво не змінилась.

Слід зазначити, що така розбіжність у розмірах відшкодування ПДВ з бюджету по Україні, по Черкаській області та по досліджуваній ДПІ пояснюється, насамперед, тим, що вона обслуговує аграрний район, на території якого практично відсутні промислові, переробні та великі торгово-посередницькі підприємства, які досить часто проводять експортні операції, отримуючи, при цьому, відшкодування ПДВ з бюджету.

Крім того, показники діяльності одного з платників ПДВ досліджуваного району демонструють, що значна частина податку на додану вартість не надходить до бюджету внаслідок того, що ця податкова форма передбачає застосування значного переліку податкових пільг (табл. 3).

3. Динаміка сплати ПДВ, пільг з цього податку та їх частки у сумі сплаченого ПДВ по одному з підприємств досліджуваного району, %*

Показник	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Сплачено ПДВ до бюджету, тис. грн	311,2	362,3	419,8	425,3	429,8	568,3
Сума пільг з ПДВ, тис. грн	91,3	104,6	102,6	103,5	103,9	135,1
Частка пільг з ПДВ у загальній сумі сплаченого до бюджету податку, %	29,3	28,9	24,4	24,3	24,2	24,0

Примітка. * – джерело: дані обліку і звітності одного з підприємств досліджуваного району Черкаської області.

Зокрема, дані таблиці 3 свідчать, що частка податкових пільг з податку на додану вартість у сумі ПДВ, сплаченого до бюджету одним із платників цього платежу, який здійснює свою діяльність на території досліджуваного району в період 2011–2015 рр. дещо скоротилась, що, на думку авторів цього дослідження, демонструє ефективність фіскальних реформ. Проте, дані, приведені в табл. 3, демонструють, що частка пільг в структурі сплаченого досліджуваним платником податку на додану вартість складають майже 25 %.

Загалом, варто зазначити, що податкові пільги з ПДВ, як і відшкодування від'ємного значення об'єкта оподаткування, суттєво знижують фіскальну ефективність справляння цієї податкової форми а також, завдяки спричиненій ними нерівномірності податкового навантаження на окремі категорії та групи платників ПДВ, послаблюють її регулюючі властивості [1, с. 103; 4, с. 21–22; 5, с. 11–12; 6, с. 122; 7, с. 87; 9; 12, с. 91–92; 15, с. 82].

Крім того, ПДВ, завдяки його перекладності на кінцевого споживача, зовсім не стимулює виробництво, а, натомість, сприяє розвитку торгівельної галузі. Також ПДВ зумовлює часткове зростання цін на продукцію, яку

продає платник цього податку, а, отже, спільно з іншими факторами, може спричиняти інфляційні процеси.

Слід також зазначити, що практика адміністрування ПДВ продемонструвала, що завдяки можливості бюджетного відшкодування цього податку та перекладності його сум на кінцевого споживача, цей податок та його платників досить часто використовують в схемах мінімізації податкового навантаження та ухилення від оподаткування [7, 12].

Підсумовуючи аналіз недоліків вітчизняного сучасного порядку нарахування і сплати ПДВ, зазначимо, що до них слід віднести:

- можливість відшкодування від'ємного значення об'єкта оподаткування з ПДВ з бюджету;

- значна кількість податкових пільг з ПДВ;

- механізм справляння ПДВ стримує виробництво, сприяє розвитку торгівлі та стимулює інфляційні процеси;

- можливість використання схем оптимізації сум ПДВ, що підлягають сплаті до бюджету, або відшкодування з бюджету.

Оскільки механізм справляння аналізованої податкової форми має суттєві недоліки, може здатись, що Україні краще відмовитись від використання ПДВ. На наше переконання, цього допускати ні в якому разі не варто, оскільки цей податок має значний фіскальний потенціал та суттєві регулюючі властивості. Поряд з цим, як перелічені так і інші недоліки механізму справляння податку на додану вартість потребують розробки таких напрямів вдосконалення порядку його нарахування і сплати, які б дозволили швидко та ефективно вирішити проблеми, що заважають виконанню цієї податковою формою її фіскальних та регулюючих завдань.

Результати проведеного нами дослідження демонструють, що першочерговими напрямами вдосконалення вітчизняного порядку нарахування і сплати ПДВ повинні бути :

- розширення повноважень фіскальних органів щодо перевірок достовірності сум ПДВ, заявлених платниками до відшкодування а також підвищення рівня відповідальності працівників державної фіскальної служби за результати таких перевірок;

- посилення відповідальності платників податків та їх посадових осіб за незаконне декларування від'ємного значення об'єкта оподаткування з ПДВ;

- розробка і запровадження понижуючих коефіцієнтів до сум ПДВ, задекларованих до відшкодування з бюджету за результатами операцій з експорту сировини та низькотехнологічної продукції;

- посилення відповідальності осіб за реєстрацію фіктивних фірм, які використовуються в схемах податкових оптимізацій;

- чіткіша координація дій податкових та митних підрозділів Державної фіскальної служби України з метою запобігання фіктивного експорту а також імпорту товарів за заниженими цінами;

- суттєве скорочення пільг щодо нарахування і сплати податку на додану вартість.

Перелічені заходи, на наше глибоке переконання, дозволять ефективно

вирішити сучасні проблеми справляння ПДВ та значно посилять фіскальні і регулюючі властивості цієї податкової форми.

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження, зазначимо, що, не зважаючи на реформування вітчизняного механізму справляння податку на додану вартість, яке відбулось шляхом прийняття відповідного розділу Податкового кодексу України, та внесення до нього низки змін, порядок нарахування і сплати цієї податкової форми ще є далеким від досконалості.

Зокрема, до ключових недоліків сучасного вітчизняного механізму справляння ПДВ, як показали результати дослідження, необхідно віднести можливість відшкодування від'ємного значення об'єкта оподаткування з ПДВ з бюджету, значну кількість податкових пільг а також те, що податок на додану вартість стимулює розвиток не виробництва а торгівлі та зумовлює інфляційні процеси і стимулює використання цього податку та його платників у схемах податкових оптимізацій.

Результати дослідження показали, що основними напрямками вдосконалення порядку нарахування і сплати податку на додану вартість в Україні повинні бути розширення повноважень фіскальних органів щодо перевірок достовірності сум ПДВ, заявлених до відшкодування та підвищення рівня відповідальності працівників фіскальної служби за їх результати, посилення відповідальності платників та їх посадових осіб за незаконне декларування від'ємного значення об'єкта оподаткування з ПДВ, розробка і запровадження понижуючих коефіцієнтів до сум задекларованого бюджетного відшкодування за результатами операцій з експорту сировини та низкотехнологічної продукції, посилення відповідальності осіб за реєстрацію фіктивних фірм, чіткіша координація дій податкових та митних підрозділів ДФС України з метою запобігання фіктивного експорту а також імпорту товарів за заниженими цінами, скорочення пільг з ПДВ.

Подальші напрацювання в обраному напрямі фінансово-економічних досліджень слід присвятити деталізації окреслених нами шляхів вдосконалення порядку нарахування і сплати ПДВ та моделюванню їх наслідків для держави і окремих платників цього податку.

Література

1. Андрущенко В. Л., Мельник В. М. Податкові важелі та стимули розвитку господарських систем (теоретичні засади та практика використання). Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України, 2006. 210 с.

2. Бюджетний моніторинг за 2013 рік. База даних Матеріали Міністерства фінансів України // Міністерство фінансів України. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id_2014_&cat_id_71374.pdf. (дата звернення: 16.11.2017).

3. Бюджетний моніторинг за 2016 рік. База даних Матеріали Міністерства фінансів України // Міністерство фінансів України. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id_2017_&cat_id_71394.pdf. (дата звернення: 16.11.2017).

4. Дем'яненко М. Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва. *Економіка АПК*. 2008. № 2. С. 17–25.
5. Єфименко Т. І., Луніна І. О., Соколовська А. М. Аналіз деяких наслідків надання деяких пільг з ПДВ. *Фінанси України*. 2005. № 10. С. 6–13.
6. Крисоватий А. І., Валігура В. А. Домінанти гармонізації оподаткування : національні та міжнародні вектори: монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. 248 с.
7. Мельник В. М. Податок на додану вартість у податковій системі. *Фінанси України*. 2006. № 9. С. 85–89.
8. Лупенко Ю. О., Тулуш Л. Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів. *Економіка АПК*. 2016. № 1. С. 5–17.
9. Непочатенко О. О., Боровик П. М., Бечко П. К. ПДВ-підтримка агробізнесу в Україні // *Економіка. Управління. Інновації*. 2015. № 2. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=eui_2015_2_14. (дата звернення: 16.11.2017).
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI (зі змінами та доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 16.11.2017).
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24 грудня 2015 року № 909-VIII. База даних Законодавство України // ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>. (дата звернення: 16.11.2017).
12. Прокопчук О. Т., Улянич Ю.В. Тенденції та перспективи розвитку непрямого оподаткування в Україні. *Сучасні питання економіки і права*. 2014. Вип. 1. С. 92–96.
13. Про податок на додану вартість: Закон України № 168/97-ВР від 3 квітня 1997 р. База даних Законодавство України // ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.11.2017).
14. Тулуш Л. Д. Податкова реформа у сільському господарстві: ризики та перспективи. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. Умань: УНУС, 2016. Вип. 88. Ч. 2: Економічні науки. С. 20–33.
15. Тулуш Л. Д., Прокопчук О.Т. Проблеми функціонування ПДВ в економіці держави. *Економіка АПК*. 2008. № 12. С. 84–89.

References

1. Andruschenko V. L. & Melnik V. M. (2006). Tax levers and incentives for the development of economic systems (theoretical foundations and practice of use). Irpin National University State Tax Service of Ukraine, 2006. 210 p. (in Ukrainian).

2. The Budget monitoring of 2013. (2014). Accessed at: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id_2014_&cat_id_71374.pdf. (in Ukrainian).
3. The Budget monitoring of 2016. (2017). Accessed at: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id_2017_&cat_id_71394.pdf. (in Ukrainian).
4. Demyanenko M. Ya. (2008) The problems of adaptation of the tax system to the conditions of agro-industrial production. *The Economy of AIC Journal*, 2008, no. 2. pp. 17–25 (in Ukrainian).
5. Efimenko T.I., Lunina I.O. & Sokolovskaya A.M. (2005) Analysis of some consequences of granting some privileges with VAT. *The Finance of Ukraine Journal*, 2005, no. 10. pp. 6–13 (in Ukrainian).
6. Krisovaty A.I. & Valigura V.A. (2010) *Dominates of tax harmonization: national and international vectors: monograph*. Ternopil: Textbooks and manuals, 2010, 248 p. (in Ukrainian).
7. Melnik V.M. (2006) Value-added tax in the tax system. *The Finance of Ukraine Journal*, 2006, no 9, pp. 85–89.
8. Lupenko Yu.O. & Tulush L.D. (2016). Taxation of agriculture in terms of transformation of special tax regimes. *The Economy of AIC Journal*, 2016, no. 1, pp. 5–17. (in Ukrainian).
9. Nepochatinco O. O., Borovyk P. M. & Becko P. K. (2015) VAT-support of agribusiness in Ukraine. *Journal «Economy. Management. Innovations»*, 2015, no 2. Accessed at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK & P21DBN = UJRN & Z21ID = & S21REF = 10 & S21CNR = 20 & S21STN = 1 & S21FMT = ASP_meta & C21COM = S & 2_S21P03 = FILA = & 2_S21STR = eui_2015_2_14. (in Ukrainian).
10. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). *Tax Code of Ukraine* (DHHS Publication no. 2755-VI). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (in Ukrainian).
11. The Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *On Amendments to the Tax Code of Ukraine and laws of Ukraine to ensure the balance of revenue in 2016: the Law of Ukraine* (DHHS Publication no. 909-VIII). Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/909-19>. (in Ukrainian).
12. Prokopchuk O.T. & Ulianych Yu.V. (2014). Trends and prospects of indirect taxation in Ukraine. *Modern problems of Economics and Law Journal*, 2014, no. 1, pp. 92–96. (in Ukrainian).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). *About Value Added Tax: the Law of Ukraine* (DHHS Publication no. 168/97-VR). Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80> (in Ukrainian).
14. Tulush L.D. (2016). Tax reform in agriculture: risks and prospects. *Proceedings of Uman National University for Horticulture*, 2016, no. 88, part 2, pp. 20-33. (in Ukrainian).
15. Tulush L.D. & Prokopchuk O.T. (2008). The problems of functioning of VAT in the state economy. *Economy of AIC Journal*, 2008, no. 12, pp. 84–89. (in Ukrainian).

Одержано 20. 09. 2017

Аннотация

Боровик П.Н., Слипченко В.В., Сиренко О.С.

Повышение роли налога на добавленную стоимость у формировании доходов бюджета

В статье исследованы проблемы современного отечественного порядка изымания налога на добавленную стоимость. Результаты исследования показали, что, несмотря на реформирование отечественного механизма изымания налога на добавленную стоимость, которое состоялось путем принятия соответствующего раздела Налогового кодекса Украины и внесения в него ряда изменений, порядок начисления и уплаты этой налоговой формы еще далек от совершенства.

В частности, к ключевым недостаткам отечественного механизма изымания налога на добавленную стоимость необходимо отнести возмещение отрицательного значения объекта налогообложения по НДС из бюджета, значительное количество налоговых льгот, то, что механизм изымания налога на добавленную стоимость стимулирует развитие торговли а не производства, активизирует инфляционные процессы и поощряет субъектов его уплаты к использованию этого налога и его плательщиков в схемах налоговых оптимизаций.

Результаты исследования показали, что основными направлениями совершенствования порядка начисления и уплаты налога на добавленную стоимость в Украине должны быть расширение полномочий фискальных органов по проверкам достоверности сумм налога на добавленную стоимость, заявленным к возмещению, повышение уровня ответственности работников фискальной службы за их результаты, усиление ответственности плательщиков и их должностных лиц за незаконное декларирование отрицательного значения объекта налогообложения по налогу на добавленную стоимость, разработка и внедрение понижающих коэффициентов к суммам задекларированного бюджетного возмещения по результатам операций по экспорту сырья и низкотехнологической продукции, усиление ответственности плательщиков НДС за регистрацию фиктивных фирм, четкая координация действий налоговых и таможенных подразделений Государственной фискальной службы Украины с целью предотвращения фиктивного экспорта а также импорта товаров по заниженным ценам, сокращение льгот по налогу на добавленную стоимость.

Перечисленные меры позволят эффективно решить современные проблемы изымания НДС и значительно усилят фискальные и регулирующие свойства этой налоговой формы.

Ключевые слова: *налоговое регулирование, налог на добавленную стоимость, налоговые льготы, возмещение НДС из бюджета, Налоговый кодекс Украины.*

Annotation

Borovyk P.M., Slipchenko V.V., Sirenko O.S.

The strengthening of the role of value added tax in forming of budget

The article is devoted to the problems of current national procedure for levying of value added tax. Results of the research showed that, despite the reform of the national mechanism for levying of value added tax, which took place through the adoption of the relevant section of the Tax Code of Ukraine, and through the addition of a number of changes to it, the procedure of calculation and payment of these tax forms is still far from perfect.

In particular, the key disadvantages of the national mechanism for levying of value added tax should include compensation for the negative value of the object of taxation of value added tax from the budget, a significant amount of tax benefits that are encouraged from the mechanism for levying of value added tax from the development of trade rather than from production and this causes inflation and also it encourages tax payers to pay this tax using schemes of

optimizations.

The results of the research showed that the main directions of improving the procedure of calculation and payment of value added tax in Ukraine should be empowerment of fiscal authorities due to controlling of authenticity of the amounts of value added tax claimed for reimbursement and increased responsibility of fiscal service for their results, the increasing of the responsibility of tax payers and officials for the illegal declaration of negative value of the object of taxation with the value added tax, the development and implementation of factor of reduction to the amounts which are declared for budgetary compensation from the export of raw materials and low-tech products, the increasing responsibility for registration of value added tax payers fictitious companies, the coordination of tax and customs departments of the State fiscal service of Ukraine in order to prevent fictitious export and import of goods at low prices, reducing the benefits of value-added tax.

The abovementioned measures will effectively solve the current problems of levying of value added tax and considerably improve the fiscal and regulatory properties of this tax form.

Keywords: tax regulations, VAT, tax exemptions, VAT refunds from the budget, the Tax Code of Ukraine.

УДК 368:368.54(477)

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В АГРОВИРОБНИЦТВІ

**О. Т. Прокопчук, кандидат економічних наук
Уманський національний університет садівництва**

У статті представлені узагальнені результати дослідження функціонування системи страхування сільськогосподарської продукції. Здійснено аналіз ситуації та основних тенденцій на українському ринку сільськогосподарського страхування протягом періоду 2006-2016 рр., з ґрунтовним дослідженням становища у 2016 р. Досліджено сучасні особливості провадження державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції та означено подальші перспективи функціонування цієї галузі.

Ключові слова: сільськогосподарське страхування, страхова сума, страхова премія, страховий продукт, державна підтримка

Постановка проблеми. Сільське господарство нерозривно пов'язано з пошуками оптимальних шляхів мінімізації негативних наслідків, зумовлених дією природно-кліматичних чинників. Одним із таких інструментів є страхування ризиків, притаманних сільськогосподарському виробництву. Процес регулювання страхового ринку в Україні характеризується відсутністю ознак системності, зокрема, нерозвиненою інфраструктурою, недостатнім заохоченням суб'єктів господарювання, недосконалою нормативно-правовою базою, неналежним моніторингом за дотриманням принципів страхування та договірних умов і, як наслідок, –